

Teori og metode

Exfac 011007

Litteraturteori

- reflektere omkring spørsmål som angår hele den litterære situasjonen
 - Spesifikt litterære
 - Tekst – forfatter
 - Tekst –samfunn
 - Tekst – leser
 - Tekst – språk
 - Tekst – historie
 - Evaluering av teksters kvalitet

Metode

- *Methodos*, gr. – å følge etter, å finne vei
- Hvilken framgangsmåte og terminologi brukes i analysen av litterære tekster
- Praktiske og empiriske delen
- Sterkere tradisjonelt innenfor natur-og samfunnsvitenskaper

- Regler for å samle inn empiriske, observerbare og målbare data – gjøre dem til grunn for logiske slutninger
- Årsaksforklaringer, falsifikasjonisme

Minstekrav for litteraturvitenskapelige analysemetoder

1. Supplerende til teksten som skal analyseres; prosedyrevedtekter og begrepsinventar.
2. Mål: Redegjøre klart, tydelig og presist.
3. Peke ut tekststeder som sannsynliggjør de dommer som felles.

Fortrinn ved den metodiske analysen

1. Etterprøvbar
2. Overførbar
3. Minimalisere den subjektive og personlige komponenten i en analyse.
4. Bredere og riktigere forståelse av den analyserte teksten.
5. Fungere avmystifiserende for litteraturstudenter → lære et håndverk gjennom øvelse.

Analyse med fokus på teksten

- Tekstimmanent analyse:
- Konsentrerer seg om teksten uten å ta hensyn til omverdenen, konteksten
- Reaksjon på den tidligere litteraturforskningen som var overdrevent opptatt av forfatter, samfunn, historie og filosofi.

Perspektiver med utenomtekstuelle faktorer

- Den biografiske perspektivering, særlig i retning av forfatterens liv
- Den sosiologiske perspektivering; i retning av sin samtid
- Den ontologiske perspektivering; i retning av allmene, abstrakte strukturer
- Den teleologiske perspektivering; i retning av forfatterens intensjoner.

Fortolkning

- Objekt som inneholder en form for mening eller betydning
- Meningen ikke åpenbar men skjult

Behov og mulighet for fortolkning:

- At noe er menneskeskapt, menneskelig aktivitet
- Villet
- Intensjon bak
- Noe blir formidlet til oss gjennom språket

Hermeneutikk

- Hermeneuein (gr.): oversette, uttrykke, utlegge → tolke
- Mening – den må forstås (Wilhelm Dilthey 1833-1911): skille naturvitenskap–humanvitenskap (åndsvitenskap)

- Filologen Friedrich Ast (1759-1824)
- Tanken om den hermeneutiske sirkel
- Helhet – del
- Konteksten, forfatter, stil, sjanger osv.

- Hans-Georg Gadamer (1900-2002)
- *Warheit und Methode* 1960
- Anvendelsen
- Språk er alltid samtale – dialog – vårt forhold til andre mennesker → forståelse

- Partikulære (tolkning av juridiske og religiøse tekster) → universelle
- Hermeneutikk som metode: problematisk
- forstå enkeltfenomener **kvalitativt**—som mening, ikke kvantitativt, som mengde
- **NB:** Ikke nødvendigvis sammenheng mellom metode og sannhet

- Jürgen Habermas (1929): språket og tradisjonen inneholder også:
 - Usannhet
 - Maktisbruk
 - Vold

- Paul Ricoeur (1913-2005)
- Spørre etter hva tekstene skjuler, hva de ikke vil vise fram
- Mistankens hermeneutikk

- Jaques Derrida (1930-2001)
- Hva om det som kjennetegner samtalen ikke er forståelse, men misforståelse?